

Ändring i författning om läkemedelshantering

Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet vill fästa uppmärksamhet på att Socialstyrelsen ändrat de tidigare gällande föreskrifterna och allmänna råden om läkemedelshantering (SOSFS 2000:1). "Ändring i föreskrifter och allmänna råden (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården (SOSFS 2001: 17). Föreskriften gäller från och med **1 januari 2002**.

I detta PM behandlas de aktuella förändringarna som framför allt berör läkemedelshantering inom landstingens och kommunernas öppna hälso- och sjukvård inklusive hemsjukvård och motsvarande vård som bedrivs på entreprenad på uppdrag av landsting eller kommun. I föreskriften används begreppet annan hälso- och sjukvård än slutenvård.

Vad gäller ansvarsfördelning enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) mellan sjukvårdshuvudmännen, se även Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets gemensamma skrivelse, förbundets cirkulär 2000:18. "Hälso- och sjukvårdsansvaret i olika former av särskilda boendeformer mm."

Huvudsakliga förtydliganden och förändringar:

Föreskriften gäller inte när den enskilde själv ansvarar för sina läkemedel, vilket så långt det är möjligt ska eftersträvas. Den som förskriver läkemedel bör vid förskrivningstillfället ta ställning till om patienten klarar av att själv hantera sina läkemedel. Om förskrivaren bedömer att patienten inte klarar det, bör ställningstagandet dokumenteras i patientjournalen.

Delegering av uppgifter i läkemedelshantering är möjlig inom annan hälso- och sjukvård än slutenvård. Läkemedelshantering är i första hand en uppgift för sjuksköterskor. Sjuksköterskan får delegera uppgiften till en person som har tillräckliga kunskaper och erfarenhet för att utföra uppgiften.

Detaljregleringen av delegeringar inom annan hälso- och sjukvård än slutenvård tas bort i och med denna föreskrift. Delegeringar ska, som tidigare, följa gällande föreskrift: *Socialstyrelsens Föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering inom hälso- och sjukvård och tandvård*.

Utökade möjligheter ges således till verksamhetsanpassade lösningar, men samtidigt ökar behovet av lokala instruktioner.

Verksamhetscheferna i landstingen och de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna i kommunerna fastställer de övergripande rutinerna för hur och i vilken utsträckning delegeringar ska förekomma inom verksamheten. De ansvarar således för att delegeringarna inte får sådan omfattning eller utformning att patientsäkerheten äventyras. Delegeringar bör användas restriktivt och är inte avsedda att användas för att t. ex. lösa personalbrist eller organisatoriska problem.

Enligt SOSFS 2001:17 är det bara sjuksköterska inom annan hälso- och sjukvård än slutenvård, som får delegera iordningställande och administrering av läkemedel till annan befattningshavare. Med delegering avses, för läkemedelshantering inom annan hälso- och sjukvård än slutenvård, att sjuksköterskan överlåter iordningställande och/eller administrering till en annan person, som saknar formell kompetens. Med formell kompetens menas här sjuksköterskelegitimation.

Vill man delegera över en verksamhets- eller vårdgivargräns måste man först samråda med mottagarens arbetsledning. Detta kan bli aktuellt i den öppna vården då ex. landstinget ansvarar för hemsjukvården och en distriktssköterska/ sjuksköterska i den hälso- och sjukvård som landstinget ansvarar för, delegerar en sjukvårdsuppgift till undersköterska / vårdbiträde som är anställd i kommunens socialtjänst. Riktlinjer för detta ska ingå i de övergripande rutinerna som utarbetats av verksamhetschef/ medicinskt ansvarig sjuksköterska. Arbetsledning och berörd personal ska informeras om hur situationer som gäller delegering av sjukvårdsuppgifter mellan huvudmännens verksamhetsområden ska hanteras. Det ska klart framgå i rutinerna vilken vårdgivare (huvudman) som bär övergripande ansvar för säkerheten i sjukvården.

Den sjuksköterska/distriktssköterska som delegerar skall så snart det är möjligt underrätta verksamhetschefen (i landstinget). Den medicinskt ansvariga sjuksköterskan skall underrättas om de delegeringar som sker inom den kommunala hälso- och sjukvårdens verksamhetsområde.

Endast de försteskötare och överskötare inom slutenvård psykiatrisk vård som idag hanterar läkemedel kan i framtiden göra det. Inom kommunal hälso- och sjukvård förekommer inte dessa yrkeskategorier i verksamheten. Skötare som tjänstgör inom kommunal verksamhet kan få delegering inom ramen för gällande författningar och lokala rutiner på samma sätt som övrig vårdpersonal.

Uppföljning

Socialstyrelsen kommer att följa upp effekterna av förändringarna i läkemedelshanteringsföreskriften nationellt och regionalt. Även tillämpningen av delegeringsföreskriften kommer att uppmärksammas i detta arbete.

Grundläggande bestämmelser om delegering finns i 2 kap. 6 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område och i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) Delegering inom hälso- och sjukvård och tandvård.

Frågor med anledning av detta pm besvaras av Inger Lundkvist, tfn 08-452 76 98 och Gabriella Kollander Fållby, tfn 08-452 77 90.